

En stark primärkommun som grund för strukturreformen

Kommunförbundets styrelse 20.4.2011

En stark primärkommun som grund för strukturreformen

Fram till år 2017 behövs en samlad strukturreform. Kommunerna bör ha en central roll i reformen. Kommunförbundet stöder kommunerna i förändringen Programmet Ny Kommun 2017 utvecklar verksamhetsmodeller för kommunerna i framtiden.

Strukturreformen har satt igång en förändring på kommunfältet. I stadsregionerna har reformen ändå inte genomförts i den utsträckning som eftersträvades i ramlagen. Inte heller samarbetsområdena inom social-, hälso- och sjukvården har alltid stött stadsregionerna som funktionella helheter.

Med tanke på de stora omvärldsförändringar som är att vänta under detta decennium och nästa är det viktigt att reformen fortsätter som en samlad strukturreform. Målet är att landet i början av år 2017 har strukturer som bygger på starka primärkommuner.

Reformen utgår från modellen med en stark primärkommun där regionala skillnader beaktas

Det är viktigt att se regionala skillnader som en central utgångspunkt för reformen. Modellen med en stark primärkommun behöver egna tillämpningar för åtminstone tre områden av olika typ:

- Helsingfors med omgivning behöver egna lösningar.
- I stadsregioner som håller på att utvecklas bildas kommuner som baserar sig på pendlingsområden eller andra funktionella helheter.
- I andra regioner bildas starka kommuner som utgår från landskap eller andra omfattande områden. När förutsättningar att bilda en stark primärkommun saknas, kan tjänster som kräver ett stort befolkningsunderlag tryggas genom en distriktskommun som omfattar ett stort område.

Målet är ett nätverk av starka primärkommuner som täcker landet så väl som möjligt. Starka primärkommuner har möjligheter att tillhandahålla välfärdstjänster och skapa förutsättningar för demokrati och en

livskraftigare kommun. Kommunerna bör vara tillräckligt starka för att bära ansvaret för sina uppgifter inom social-, hälso- och sjukvården och utbildningen på andra stadiet. Följden blir att antalet kommunala samarbetsorgan minskar väsentligt.

En central aspekt i reformen är strukturellt enhetliga stadsregioner

En starkare enhetlig kommunstruktur i stadsregionerna och en fungerande kommunstruktur i hela landet är viktiga mål med tanke på landets utveckling och invånarnas vardag.

Målet är att stadsregionerna utgår från en stark primärkommun som bygger på en funktionell helhet i överensstämmelse med målet i den nuvarande kommunindelningenslagen: en kommun ska bestå av en pendlingsregion eller någon annan sådan helhet som har ekonomiska förutsättningar och på personella resurser grundade förutsättningar att ansvara för ordnandet och finansieringen av servicen.

I övriga områden är alternativen en stark primärkommun eller en distriktskommun som består av ett större område

Till exempel finns det två alternativa modeller för stora landsbygdsdominerade områden: Det första alternativet är en stark primärkommun som omfattar ett stort område där hela området bildar en kommun tillsammans med områdets centralkommun. På områden där kommunerna inte kan bilda en stark primärkommun tillhandahåller de i varje fall tillsammans tjänster som kräver ett brett befolkningsunderlag (social-, hälso- och sjukvård och utbildning på andra stadiet) genom att höra till en distriktskommun som omfattar ett stort område och flera sektorer.

Distriktskommunen ska uppfylla de krav på befolkningsunderlag m.m. som ställs på en stark primärkommun och är inte regionalt bunden till landskapsindelningen. I distriktskommunen ingår nuvarande kommuner och kommunstrukturen revideras utgående från kommunernas egen aktivitet. Distriktskommunen har fullmäktige som valts av kommunernas fullmäktige och som ansvarar för tillhandahållandet av de tjänster som ålagts distriktskommunen. Kommunerna ansvarar för finansieringen. I tillhandahållandet av tjänster kan distriktskommunen bedriva ett nära samarbete med en stark primärkommun.

Det kan finnas två olika slag av distriktskommuner:
A. Distriktskommun som omfattar en centralstad
B. Distriktskommun som inte omfattar en centralstad

Reformen förutsätter att närdemokratin utvecklas

För kommunallagen bereds bestämmelser om hur närdemokratin ska tryggas för invånarna i olika delar av nya kommuner som är stora till invånarantalet eller ytan. Kommunerna kan bestämma om modellerna för närdemokrati och införandet av dem.

Närdemokrati innebär att påverkningsmöjligheterna för invånarna i en kommundel tryggas i ärenden som gäller deras närmiljö och närservice. Närdemokratin kan tryggas till exempel i form av en kommundelsförvaltning som väljs genom direkta eller indirekta val. Också en tillräcklig representation för de olika kommundelarna i kommunens beslutsfattande måste tryggas.

Tillgången till tjänster måste tryggas på olika håll i landet. Det förutsätter nya verksamhetsformer, bland annat att kommunerna och staten inför samservicekontor där kommuninvånarna kan få service antingen på ort och ställe eller som distansservice via videoförbindelse eller i form av elektronisk kundservice.

När kommuner och distriktskommuner bildas eftersträvas områdesindelningar som tryggar befolkningens språkliga rättigheter

När nya kommuner och distriktskommuner bildas ska en indelning i sinsemellan förenliga områden och nya former av serviceproduktion eftersträvas så att den

finsk- och svenskspråkiga befolkningens möjligheter att få service på det egna språket tillgodoses på lika grunder. Möjligheterna att påverka och delta bör utvecklas också för den språkliga minoriteten.

Reformen styrs genom lagstiftning.

Processen styrs genom en lag som bereds före utgången av 2012. I lagen bestäms bland annat de strukturella alternativen och kriterierna för tillämpningen av dem inom olika områden

Ledningen av reformen kräver en parlamentarisk uppföljningsgrupp på bred bas.

En samlad strukturreform ger en klar grund för en ny, strukturerad kommunallag

En stark primärkommun ger en stabil grund för den kommunala självstyrelsen, som ska regleras i den nya kommunallagen. Målet för kommunallagen är en demokratisk kommun där invånarnas inflytande, fullmäktiges befogenheter och den politiska och professionella ledningens ansvar är klart definierat.

Den nya kommunallagen bör strukturera den kommunala demokratin, beslutsfattandet, ledarskapet och förvaltningen samt verksamheten och ekonomin och göra dem mer genomskinliga.

Närmare upplysningar ger:

Kari-Pekka Mäki-Lohiluoma
verkställande direktör
09 771 2007, 050 364 7883

Kaija Majoinen
utvecklingsdirektör
09 771 2512, 0500 811 239

Kari Prättälä
ledande jurist
09 771 2456, 0500 606 873

Aija Tuimala
projektchef,
Programmet Ny kommun 2017
040 8696 494

Sini Sallinen
forskare
09 771 2681, 050 464 5662

fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi

www.kommunerna.net/kommunreformen

Finlands Kommunförbund
Andra linjen 14, 00530 Helsingfors
PB 200, 00101 Helsingfors
Tfn 09 7711, fax 09 771 2191
fornamn.efternamn@kommunforbundet.fi
www.kommunerna.net